

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 43.

Stockholm den 18 November 1909.

2:a årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år.. kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år.. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 11—12. Sthlm 1909. F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 % 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 % Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
---	---	---	---	---

Nya sociala arbetsområden för kvinnor.

Det är obestridligt att under det sista decenniet ett allmännare intresse för samhällliga angelägenheter vaknat inom vårt land. Detta märkes särskildt i fråga om kvinnorna. Naturligtvis icke i den mening, att samhällsintresset skulle vara vidare spriddt eller bottna djupare hos kvinnorna än hos männen, det vore historiskt orimligt. Men för ett släktled tillbaka i tiden var det en sällsynthet att påträffa känslan af medborgaransvar och medborgarplikt hos äfven de mest utvecklade och mest samvetsgranna kvinnor. Lika litet fanns hos dem en vaken fordran på fulla medborgerliga rättigheter. Numera är känslan af socialt ansvar, lusten att göra samhällsgagn, krafvet på medborgerlig jämbördighet med männen en ganska allmän foreteelse hos kvinnorna. På äkta kvinnosätt ha den sociala känslan och det sociala samvetet först vaknat. Lusten och plikten att hjälpa, att skydda, att ordna ha vidgats utöfver de enskilda hemmens gränser.

Kvinnorna ha dock snart funnit, att det varmaste hjärtelag och den redligaste vilja icke äro tillfyllest, då det gäller samhällligt arbete. Det fordras kunskap om och insikt i de särskilda samhällsfrågorna, vare sig det gäller fattigvård, barnavård, nykterhetsarbete eller hvilket annat socialt arbetsfält som helst. Men tillfällena till systematisk och någorlunda grundlig social utbildning ha i vårt land hittills varit mycket små,

och möjligheterna att genom speciellt samhällsarbete förvärfva sitt uppehälle om möjligt mindre. Säkert har mången ung kvinna, som måste förtjäna sitt bröd, önskat att detta kunde ske inom det sociala arbetsfältet, dit hennes håg drog henne. Men hon visste hvarken om det fanns något betaladt socialt arbete, ej heller hur hon skulle kunna bereda sig för det, och så gaf hon sig med en suck in på någon af de redan upptrampade försörjningsvägarna. Andra kvinnor, som äro i tillfälle att utan vederlag ställa sin tid och sina krafter i det sociala framåtskridandets tjänst, önska säkert också en planmässig social utbildning för att känna trygghetens trefnad under sitt arbete.

Vissa sociala arbetsområden lämpa sig bättre för kvinnor än för män, särskildt sådana, där det gäller att taga hand om barn eller kvinnor och som kräfva inspektion af och besök i hem. Bostads- och heminspektion och barnavårdsinspektion böra i allmänhet skötas af kvinnor. Likaså komma alla de bästa kvinnliga särdragen till användning vid den grannliga uppgift, som åligger en s. k. social sekreterare vid fabriker, som sysselsätta arbeterskor. Den sociala sekreteraren — en olämplig, från Amerika med den förträffliga institutionen öfverförd benämning — skall icke blott öfvervaka hygienien vid fabriken, tillse att lämpliga och trefliga anordningar för personlig ren-

Promenaddräcker och Kappor

Vår stora mellangenre rekommenderas.

Elegant smak! Solidt arbete! Förmånliga priser!

GUSTAF HOLMBLOMS KAPPAFFÄR, NORRMALMSTORG

Dr. Louis H. Mamm...

lighet och för intagande af måltider finnas, hon skall ock — ehuru tillsatt och aflönad af fabriksägaren — stå på sådan fot med arbeterskorna, att dessa anförtro henne sina svårigheter och sina önskemål. Det ligger i öppen dag hvilken stor nytta en klok, varmhjärtad och taktfull kvinna kan göra som en länk mellan arbeterskorna och arbetsgifvaren. I Sverige finnas redan på några håll sådana »sociala sekreterare» anställda.

Centralförbundet för socialt arbete, som af flera skäl anser troligt att de ofvannämnda sociala arbetsområdena skola inom närmaste framtid kräva större arbetskrafter i skilda delar af vårt land, har planlagt den första sociala utbildningskursen för personer, som vilja ägna sig åt bostads- och hemarbetsinspektion, barnavårdsinspektion, samt för dem, som vilja utbilda sig för socialt arbete vid fabriker, vice värdskap i hus för mindre bemedlade eller som i allmänhet önska förvärfva social kunskap.

Kursen, som varar från 10 jan. 1910 till omkring midten af juli, omfattar dels teoretisk, dels praktisk utbildning.

Den teoretiska undervisningen sker föreläsningvis med tentamina samt med praktiska öfningar i de ämnen, som sådant fordra, hvarjämte äfven öfningar med skrivelser och rapporters uppsättande, bokhålleri m. m. förekommer.

Undervisningen är i allmänhet gemensam för alla kursdeltagarna, dock förekommer särskild undervisning, lämpad för de olika inspektionsgrenarna. Det praktiska arbetet ordnas efter deltagarens afsikt med genomgående af utbildningskursen.

Ämnena äro kemi, fysik, bakteriologi (alla med experiment), fysiologi, byggnadslära och konstruktionsritning, författningskunskap, skyddslagstiftning, fattigvård, födoämneslära, barnavård, sjukvård, rapportskrifning, allmän hygien och arbetsmetoder, föreläsningar samt samhällslära. Det faller af sig själf, att endast de områden af de olika ämnena, hvilka äro nödvändiga för kursdeltagarnas speciella utbildning, genomås. Skickliga och för kursen särskildt intresserade lärare äro anställda. Eleverna erhålla efter genomgången kurs och slutpröfning afgangsbetyg. Naturligtvis kan C. S. A. ej garantera de afgående platser, men det är att förmoda, att de första för de särskilda uppgifterna förberedda skola finna arbete inom skilda kommuner i vårt land.

Det har lyckats C. S. A. att som kursledare förvärfva fröken Kerstin Hesselgren, som är i ovanlig grad lämpad för sin uppgift både genom sin personlighet, sin utbildning och sin erfarenhet på hit hörande områden.

För att kunna draga nytta af kursen måste eleverna besitta elementarskolebildning, minst motsvarande afgangsbetyg från högre flickskola eller aflagd realskoleexamen, samt icke vara yngre än 21 år. Priset för hela den teoretiska och praktiska utbildningen är 250 kronor.

Egenhändigt skrifven ansökan om deltagande i kursen jämte vidimerade betygsafskrifter ställas till Centralförbundets för socialt arbete styrelse under adress: Fröken K. Hesselgren, Lästmakaregatan 6, Stockholm, och skall vara inlämnad före 1 dec.

För dem bland oss, som önska vidgade arbetsområden för kvinnor och deras deltagande i det sociala arbetet i vårt land, väcker denna utbildningskurs det lifligaste intresse och ljusa förhoppningar. Säkert kommer mera än en af Dagnys läsare att genom denna kurs finna utbildning för ett arbetsområde, som hon längtat att få ägna sig åt.

ANNA WHITLOCK.

Den nuvarande regeringen i Danmark och kvinno- rösträtten.

Utsikten för kvinnorna i Danmark att få sin rösträttsfråga löst af den nya radikala regeringen, som upptagit denna fråga på sitt program, torde icke vara allt för säker. Möjligen kommer den radikala regeringen endast att helt kort sitta vid styret och får då ej tid att genomföra den kvinnliga rösträtten. Att regeringen inom kort skulle kunna komma att afgå, beror på att den kommit till makten under en mycket egendomlig politisk situation. De radikala ha *icke* majoritet i Folketinget, och när då någon fråga kommer upp, där de äro i minoritet, afgår regeringen. Emellertid är det för närvarande fullkomligt omöjligt att uttala sig om förhållandenas utveckling, oförutsedda kastningar kunna komma att inträffa, och skulle den radikala regeringen blifva sittande till efter nästa val och då kanske få majoritet i Folketinget, kommer den naturligtvis att genomföra rösträtt för kvinnor. Den är ju, som bekant är, förklarad anhängare af detta kraf, och i ett tidigare nummer af Dagny ha vi varit i tillfälle att omnämna det radikala partiets grundlagsändringsförslag, hvilket ju skulle medföra rösträtt åt kvinnorna. En grundlagsändring är emellertid i de flesta fall ej så lätt genomförd, och allra minst torde den vara det för närvarande i Danmark.

Våra ärade läsare

uppmanas vördsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

Småbarnens bespisning.

I förra veckans nummer gaf Dagny i sina spalter plats åt ett upprop till allmänheten med vädjan att med penningunderstöd bidra till upprättandet af en anstalt i Stockholm för bespisning af barn i åldern 3—7 år.

Det är förvisso förenadt med stort ansvar att på detta sätt anlita den allmänna välgörenheten i en tid, då anspråken på densamma äro ovanligt höga och nöden är stor på så många områden. Ingen har rätt till en sådan vädjan utan att ett verkligt trängande behof föreligger. Det är med fullt förstående af detta ansvar, som de för ändamålet kommitterade ha gått till verket. Efter att i början ha ställt upp frågan huruvida verklig nöd, som påkallade ett ingripande, förelåge, har man så småningom af inhämtade upplysningar kommit till den punkt att frågan nu gäller: hvar är nöden allra störst? hvar är lämpligast att börja? och man vet sig nu ha mycket god användning för hvarje gåfva, stor eller liten, som kan ges för det behjärtansvärda ändamålet.

Det är, som nämnts, de små barnen, hvilka ännu ej nått skolåldern, som det här är fråga om, dessa små, som befinna sig i en utvecklingsperiod af utomordentlig vikt, späda plantor, lätta att bryta, men oftast ägande goda förutsättningar till hälsa och kraft, blott de yttre förhållandena ej lägga hinder i vägen. Dessa små se ännu på världen med den största tillförsikt och neka i det längsta att tro, att det för en hungrig mun kan fattas en fylld gryta. Må då ej deras egen omedvetna filosofi komma på skam, när den med oförminskad optimism väntar, att alla deras möjligheter till att bli friska, lyckliga, goda medborgare skola omhuldas och utvecklas på bästa sätt. Väl är sannt, att i ett hem, där maten är otillräcklig, där fattas i de flesta fall mycket annat, som hör till lifvets nödortf. Att en gång dagligen få äta sig mätt på verkligt god och närande föda ger dock styrka att mycket bättre hårda ut med de öfriga svårigheterna, kan många gånger vara medlet, som hindrar att den unga plantan brytes af lifvets hårda vindar. En sådan hjälp är det man nu med allmänhetens bistånd vill ge de små, som komma från hem, där pengarna i nödtider ej räcka till de nödvändigaste behoven.

Det är emellertid ej endast bristen på penningtillgångar i hemmen, som är skuld till att en offentlig barnbespisning är af nöden. Husmoderns okunnighet i ett hems skötande underminerar ofta dess ekonomi. Genom att kombinera bespisningsanstalten med en husmoderskola för flickor ur arbetarhem, föres kampen också mot okungheten och göres i ännu högre grad fruktbarande för en kommande generation.

Ett sådant arbetssätt valde man, då man i våras i Katarina församling i Stockholm öppnade en anstalt för bespisning af barn under skolåldern. Arbetet inom anstalten skötes till stor del af flickor, som slutat folkskolan, och dessa få under ett års elevtid lära enkel, sund och billig matlagning, m. m. d., som hör till ett hems skötande. De få ock lära att laga och ändra kläder, och

det är de små spåsgästerna, som få dra nytta äfven af denna del af verksamheten.

Med den utbildningen hoppas man få goda husmodrar, som förstå att göra maten närande och pengarna dryga, och att så få flera goda hem, där allmänheten ej behöfver träda hjälpande emellan.

Det är för att kunna starta en eller flera sådana anstalter, som det nu behöfs pengar. Frikostiga bidrag från den kungliga familjen har lagt en säker grundplåt, och insamlingen har tagit god fart bland allmänheten, men mera pengar behöfvas ännu. Ju flera bidrag, som flyta in, dess fler barn kunna räddas undan följderna af otillräcklig näring och dess fler flickor kunna beredas tillfälle att lära sig hur man med små medel skall sköta ett hus till familjens hälsa och välfärd.

INEZ LAURELL.

“Skönhet åt alla“.

Det är fru Dagmar Waldner (bosatt vid Stocksund) som kommit på idén att medels föreläsningsturnéer genom Sveriges småstäder och landsbygd söka hos den bredaste allmänheten väcka skönhetsbegrepp och få dessa att spela en roll med i det praktiska lifvet. I all synnerhet vill hon bekrija den bestående råheten och fulhetskulten. Fru Waldner är just rätta personen för ett dylikt företag, utpräglat praktisk som hon är, samt begåfvad med både hjärta, intelligens och bildning i ovanlig grad, med tro på sin sak, med den energi, som trotsar och öfvervinner de otroliga vedermodorna förbundna med dylika resor (färder och logier!) samt med en humor, som hjälper henne att aldrig afskräckas af någonting.

Hennes lifliga och medryckande sätt att uppträda, full af sympati som hon är såväl för sitt ämne som för sin publik, hennes förmåga att anpassa det förra för den senare innebära goda förutsättningar för att hon skall lyckas nå det mål hon föresatt sig.

Hennes föreläsningsprogram upptar:

Skönhet för alla. Konst är lif. Konsten att se. Huru bygga och bo? Lefnadskonst. Konsten i barnens lif. Samt dessutom föredragsämnen: Djurskyddet, ideellt och praktiskt. Europas oroliga hörn.

Här i korthet några af hennes synpunkter i första föredraget, Skönhet för alla

Nödvändigheten af att lära sig se och uppfatta naturens skönhet och bibringas förståelse af dess språk för att därigenom på sympatiens väg kunna fatta sammanhanget, enheten i formernas mångfald; att bibringas den slags religiositet, som anar den sammanhållande kraften för de olika länkarna i naturens kedja, samt att sedan äfven bekämpa materialismen i alla dess yttringar. Att inrätta sitt lif i enlighet med naturens och förnuftets lagar, hvilket är lika med skönhet.

Konstnären såsom bundsförvandt till föräldrar och lärare, emedan han tolkar själen och betydelsen hos de omgivande föremålen och därigenom lär ut konsten att tänka,

hvilket är uppfostrans ändamål. Kunskap och tankeförmåga — alltså med naturen som bakgrund — är kapital af andlig kraft, hvilket hvar och en fått, och det är i allas intresse att ej lämna det obrukadt. Att söka uppnå det högsta hvartill möjlighet förefinnes i hvars och ens natur, bör vara hederssak.

Konsten fostrar släktet till gemensamhetsintressen och lär att äfven utbildade något annat än förvärfsförmågan. Den ger lust för ädla förströelser, som uppfostra smaken och utöfva inflytande på karaktären. Historien lär oss att konsten under alla tider utgjort mätaren för ett folks kulturnivå.

Egron Lundgren har sagt: "Ett folks verkliga rikedom består uti den fritid, som det kan använda till ideellt kulturarbete, tankens, fantasiens och känslans utveckling."

Om skönhet och konst i samband med samhällsproblemen. Råhet, svordomar, rus, förtryckande af den svagare — allt är bristande sinne för samhällsskönhet, uraktlåtenhet att odla den ideellare sidan af vår natur.

I naturen som i samhället fins intet lösryckt och fristående, intet oberoende af det öfriga; skönhetssinnet innebär uppfattning af det helas sammanhang, hvilket utesluter egoismen.

Föredraget öfver dessa mycket summariskt antydda synpunkter, som fru Waldner utvecklade i en populär form, åtföljes af en utställning af 200 reproduktioner af lämpligt valda svenska konstverk i fotografi, gravyr, färgtryck etc. Dessutom 200 skioptikonbilder öfver taflor och statyer samt konstindustri inom alla fack, interiörer etc.

I "Huru bygga och bo" talar fru Waldner om hur arkitekturen måste organiskt växa fram ur de yttre betingelsernas och nationernas eget lif. Hur hvarje sak i ett hem skall väljas med hänsyn att passa samman med det hela, harmoniera med den miljö i hvilken den skall infogas. Det är detaljerna på bekostnad af det hela, det fabriksbilliga, granna, onödiga och i all synnerhet det imiterade, som göra hemmen smaklösa. Bostäderna skola förädlas på en grund af sanning, och inga rum eller föremål böra tålas, som genom påsatt dekorerings ut som något annat än hvad de verkligen äro.

Hemmet är som en bok, där andra kunna läsa om vår smak och kultur och karaktär, våra vanor och tankar. Hvad hemmet verkar i smått, verkar byn, samhället, staden i större skala.

Lyx och öfverflöd äro fientliga mot skönhet. Endast det som verkligen behöfs har rättighet att finnas i ett hem; största möjliga förenkling och ändamålsenlighet motsvarar bäst skönhetskraften.

Genom de illustrerande skioptikonbilderna vill fru Waldner åskådliggöra hvad hon menar med god form och öfning för öga och förstånd, att skilja på hufvudsaker och bisaker och sålunda framkalla förtrolighet med ämnet.

Arkitekturen bör innerligt sammansmälta med landskapet och den omgivande naturen — alltså solidaritet med afseende på intrycket af det hela. Skönhet består ej i prydnader, utan största betydelsen ligger i grundplan

och konstruktion, i jämvikt och goda proportioner, i rena linjer, i godt arbete och materiel. Bostäder skola byggas och inredas efter i dem inneboende förutsättningar sådana de grunda sig på behovet, ändamålsenligheten och materialets beskaffenhet. Föredragarinnan ingår på detaljer om behandling af vägg, tak, golf etc., om vackert och fult i fråga om tyger, möbler och husgeråd, om färgers fördelning.

Det är inte nog att beundra det sköna på taflor, i muséer och kyrkor. Det är i det verkliga dagliga lifvet, som hvar och en måste bekämpa det fula och smaklösa. Och bästa rättesnöret härvidlag är att ta naturen till förebild.

För att i ordets rätta bemärkelse äga ett konstverk — slutar fru Waldner ett af sina föredrag — är det icke nog att därför ha erlagt en summa penningar, utan man måste därjämte förstå det och omfatta det med hela sin själ. Dyliga njutningar skänker icke guld, men kärleken gör det.

T. K.

Fr.-Br.-Förbundets Strengnäskrets stipendieinsamling.

Strengnäskretsen af Fr.-Br.-Förbundet är nu som bäst sysselsatt med att söka intill 5000 kr. utfylla den nya stipendiefonden för Södermalands län. En vacker utställning af taflor och andra värdesaker är anordnad genom tillmötesgående från bokhandlare Erikson.

Fröken Johanna Strömberg, som med stor energi i egenskap af medlem af den tillsatta stipendiekommittén insamlat de flesta af dessa gåfvor, har också närmast haft ordnandet med utställningen om hand.

Lotteri å nämnda saker anordnas lördagen den 27 dennes, då äfven en tombola kommer att bli tillgänglig — så ock en extra god "buffet". —

Läsarinnan, eller läsaren, af dessa rader, som räknar sig som sörmlänning, torde vara vänlig att rekvirera en eller annan lott, som erhålles genom kommittéledamöterna fruarna Mannerstråle, v. Heijne, Philipson, fröken J. Strömberg och undertecknad.

Hvar 6:te lott utfaller med vinst.

Strengnäs den 11 nov. 1909.

Augusta Widebeck,
f. Svinhufvud.

Ordf. i Strengnäskretsens stipendiekommitté.

En ny tjänarinneskola i Stockholm

Södra K. F. U. K. i Stockholm är en liten vaken och piggt förening.

Oberoende af Kristliga föreningen af unga kvinnor, själfständigt ledd af intelligenta och vakna personer, har den lilla föreningen vida bättre än sin stora, mer kända kollega, visat sig förstå tidens kraf på en å det

sociala området praktiserad religiositet. Sedan flera år har föreningen haft en liten hushållsskola på söder, afsedd för fabriksarbeterskor, och har nu i dagarna utvidgat denna. En utmärkt lokal har föreningen funnit i det nybyggda huset Östgötagatan 24 B, hvars ägare låtit inreda lokalen efter hyresgästernas ritningar. Det är en hel fil af rum, som slås upp för besökaren. Två stora matsalar med elektrisk luftväxling i taket, skilda åt genom skjutbara dörrar, målade och inredda i glada vackra färger. Två stora kök med förstklassig uppsättning, sex rum till uthyrning åt arbeterskor, föreståndarinnerum, stora skaffier och duschrum. En inventiös våning med enkel men smakfull inredning.

Här har den lilla begynnande tjänarinneskolan sitt högkvarter. Från att ha haft blott kvällslektioner för arbeterskor — hvilka inom parentes sagdt äro mer än väl besökta! — har föreningen nu under skolkökslärarinnan fröken v. Feilitzens presidium satt i gång också en förmiddagskurs. Afgiften är löjligt liten — 30 kronor — och varar 2—3 månader. För att ge eleverna tillfälle till nödig praktik i finare matlagning har skolan öppnat middagsservering för lärarinnor och andra, som hitta dit. Middagsmaten är fyra rätter, af hvilka inackordenten får välja två för det måttliga priset af 65—85 öre pr middag!

I den andra matsalen serveras en enklare middag för 40—50 öre, afsedd för arbeterskor och andra, som anse sig ej ha råd till dyrare. Af erfarenhet kan försäkras, att båda middagsserveringarna äro utmärkta!

Rummen, som delade betinga ett pris af 10 kr. pr person inklusive eldning och sänglinne, äro något små, men gladt och hygieniskt inredda med allmogemöbler. En gång i veckan ges sylektioner af en sömmerska. Frukost och kväll få hyresgästerna själfva laga i ett särskildt litet kök mot 60 öre i månaden för gasen.

Det hvilat en frisk, glad, god anda öfver det hela, som gör en glad åt att religiositeten så sundt kan lefvas ut.

Och hvad existerar nu föreningen på? Stadsfullmäktiges anslag af 800 kr. räcker inte långt. Initiativtagarna, fröken Elin Palmstierna och hennes syster fru Agnes Ingelman, få nog bära den tyngsta bördan och måste nog nu vädja till intresserades hjälp. Professor och fru Retzius ha visat sitt intresse genom en gåfva af 2,000 kronor, men det finns visst ingenting kvar af det nu. Alla husmödrar, som intressera sig för att få en pålitlig och kunnig ensamjungfru, borde dra ett strå till stacken för att sedan få nöjet ringa upp husmodern Thora Holm och be att få en pärla till tjänarinna.

Ni har väl nu adressen riktigt säkert? Östgötagatan 24 B. Stockholm, en trappa upp.

EIRA HELLBERG.

Insänd litteratur.

- Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Drömlandet**. En Stockholmsnovell af *Henning Berger*. — **Ett modernt äktenskap** af *grefvinnan Sara*. (*Léonie Aminoff*). — **Pompejis sista dagar**. Af *E. L. Bulwer*. Häft. 7, 8, 9, 10, 11, 12. — **Tankar och bilder i religiösa ämnen**. Af *Bengt Aurélius*.
- Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Vid Mästarens fötter**. Valda betraktelser ur första samlingen "För det dagliga lifvet". Af *Natanael Beskow*.
- P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Den underbara harpan**. En saga om musik för stora barn. Af *Ruth Almén*.
- Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Rasförädling**. Af *J. Rutgers*. Bem. öfvers. af *Agnes Wensioe*. Med företal af *Frey Svensson*.
- Bokförlagsaktiebolaget Puritas, Stockholm: **Grottpojken från stenåldern**. Af *Margaret A. Mc Intyre*. Bem. öfvers. med förord af d:r *N. O. Holst*.

Utlandet.

Amerikanska Sydstaterna och den kommunala kvinnliga rösträtten.

I en af Richmonds rikaste och mest aristokratiska förstäder, Ginter Park, ha enligt meddelande i *Woman's Journal* kvinnorna erhållit rösträtt i kommunala angelägenheter. Detta är det första erkännandet af kvinnornas medborgerliga rättigheter, som gifvits inom någon af de amerikanska Sydstaterna, och med anledning häraf låter *Woman's Journal* segerbudskapets dufva återfinnas öfver notisen.

Fråga om kvinnlig värnplikt i Schweiz.

Vid ett af Schweiziska Kvinnors Nationalförbund nyligen hållet möte i Bern har frågan om ett värnpliktsår för kvinnor framförts af en M:me Hilfiker från Zürich. M:me H. framlade en plan därför, gående ut på att alla unga flickor mellan 18 och 20 år under en bestämd tid skulle utföra en sorts social värnplikt, såsom sjuksköterska eller såsom deltagare i någon art af välgörehetsarbete. Hon ansåg att detta vore att taga vara på krafter för samhällets nytta, hvilka annars till största delen gingo förlorade, samtidigt som denna sociala värnpliktstjänst skulle verka uppfostrande på de unga flickorna, icke minst såsom till en viss grad utjämnande skrankorna mellan kvinnorna inom olika samhällsklasser.

Någon praktisk plan till sin idés förverkligande framlade ej M:me Hilfiker.

Frågan upptogs af M. Morsier, stadsfullmäktige i Genève, hvilken liksom några andra af sina kolleger var närvarande vid mötet. M. Morsier ansåg förslaget särdeles godt och att det borde upptagas af staten, men föregås af beviljandet af politiska rättigheter åt kvinnorna. Under tiden borde emellertid de särskilda kantonerna anordna någon sorts frivillig social kvinnlig värnplikt, hvilket skulle förbereda genomförandet af obligatorisk, af staten påbjuden sådan. Han föreslog, att Nationalförbundet skulle tillsätta en kommitté för realiserandet af detta förslag.

I den därpå följande resolutionen uttalades åsikter för och emot. Något definitivt beslut blef icke fattadt.

Kvinnlig skolinspektis i Norge.

Frågan om kvinnliga öfverlärare och skolinspektiser är för närvarande af stor aktualitet i Norge, och med största intresse har nu mottagits nyheten om att Kristiansands skolstyrelse tillsatt en kvinnlig lärarinna, fröken Alvide Nielsen, som inspektis för en af folkskolans afdelningar. Lönen är lika med de manliga inspektörernas. Fröken Nielsen har under ett par föregående år skött platsen som tillförordnad, och inga röster höjde sig nu mot hennes tillsättande som ordinarie.

Sprid Dagny!

I det mörkaste Italien — tre mil från Rom.

De frivilligas skolor.

Den vida kampanjan, som omger Rom inem de blånande bergens krans, är som hafvet: man tror den gömma intet, man märker icke annat än dess skiftande, evigt fängslande färgspel. Den är dock bebodd, denna vågiga, guldgröna slätt, om ock glest, där dväljas människor där långt borta, i bostäder så ursprungligt enkla, att de knappast skilja sig från markens gräs och strå.

I sällskap med några vänner från Rom färdades jag en morgon dit ut. Efter en timmes järnvägsresa börjar vår vandring på nästan obrutna vägar öfver kampanjans bruna, lösa jord, uppför och nedför långsträckta sluttningar. Här är öde. Vi möta endast en herde, hvars benbeklädnad af långhårigt getskinn får poeten Giovanni Cenà, som är med i vår trupp, att förfäktas, att det är detta underliga plagg som skapat myten om fauner med bockben i skogarnas dunkel. Här råder också en tystnad som i någon tidernas morgon, solskenet är höstklart, och cikorieblommor, ljufligt blå, kanta vägen.

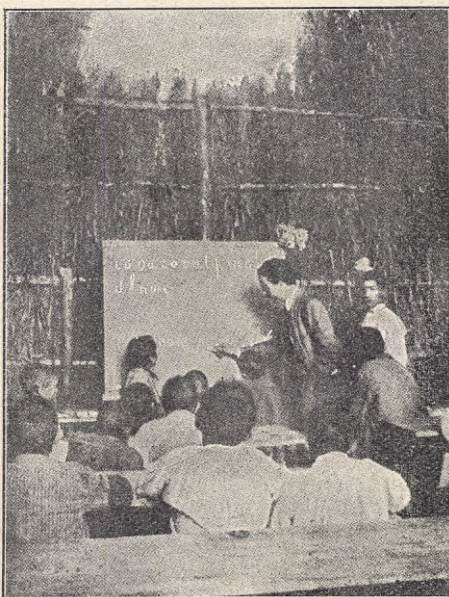
De stora jordägarna härute på Agro Romano behöfva arbetskraft, och så dra hvarje vår hopar af folk ned från Abruzzerna. Det är ej som när hos oss enskilda män eller kvinnor från ett landskap söka arbete i annat: här flyttar hela familjen med, och det uppstår således ett slags nomadlif — men af ett nomadfolk utan hjordar.

Dessa människor lefva här nu på långa afstånd från andra samhällen, så godt som utan annat samband med den öfriga världen än arbetsförmannen, som utbetalar till dem deras daglön af 85 centesimi, 1 lira, 1 lira 20 — samt utan skolor. Det förhåller sig verkligen så. Staten, som infört den obligatoriska undervisningen, har underlåtit att säga dessa undersåtar hvar de skola få den — staten har glömt bort dem.

För några år sedan kommo några personer i Rom på den tanken, att något måste göras för dessa människor, som lefde ett par timmars väg utanför den eviga staden med dess stora och lysande minnen och hvilka lämnades i svartaste mörker. Det var "Unione femminile nazionale", det italienska kvinnoförbundet, — jag är rätt stolt att kunna få säga det — som tog initiativet.

Undervisningen härute måste förläggas till helgdagarna, de öfriga dagarna arbetade såväl barn som vuxna — och de vuxna behöfva skolor så väl som barnen. Männen därute byggde själfva sina "skolhus": öppna skjul af samma slags vass som den, af hvilken deras primitiva bostäder äro hopflätade, och där ha nu stora och små

suttit på skolbänken bredvid hvarandra, glada åt hvad som bjudits dem. Verkligt uppoffrande äro de lärare och lärarinnor af Roms folkskollärarkår, som mot en sparsam ersättning — ty skolorna måste lefva så godt som uteslutande på enskilda bidrag — färdas hit ut hvarje söndag och vandra de nästan obanade vägarna, och icke mindre de frivilliga, som slutit sig tillsammans för att ordna nya skolor och inspektera dem.

SKOLAN I COLLE DI FUORI.

Efter fem kvarts vandring i den vackra morgonen äro vi framme, vi märka det däraf, att en grupp nyfikna barn komma oss till mötes, annars kan man just icke tro det. Småflickor på åtta, tio år bära hvar sitt småbarn på arm eller rygg, där de små kräken hänga så att man tycker de skulle kunna bli krymplingar. Ja, detta är verkligen vårt mål, byn Colle di fuori. Det som på afstånd sett ut som en hop myrstackar och när vi kommit närmare som mindre, toppiga halmstackar, det är de säfkojor, som bilda byn, och i denna liksom i ett par andra bo invånarna, ett par hundratal, kvar hela året om.

Men allt är så tyst, så öde, att man midt i grönskan, midt i det vackra solskenet kan tro sig vara i en spökstad. Ur rama marken sticka de upp, de något aftopade konerna af säf, de och intet annat. Icke en blomma, icke en trädgårdsväxt, icke en inhägnad. Icke heller ett husdjur syns till. Endast en katt smyger förbi, tunn som en vessla, eller rättare, han ser ut som ett skinn trädt på ett kattskelett.

En kvinna står med några barn utanför den första hydda vi träffa på, och hon bjuder oss vänligt att stiga in i den.

"Jag har inte längre någon man", säger hon. "Jag är ensam, jag har ingen".

Hon lever af att sy snörlif, men hur dessa andra fattiga kvinnor kunna ha något att betala henne med

BY PÅ AGRO ROMANO.

syns obegripligt. Hon har fyra barn. Hennes koja är liksom alla de andra byggd på en sluttning, troligen för att vattnet skall kunna rinna bort, ty man går därinne på den bara, svarta, slippriga marken. Den liknar en lappkåta, denna koja, med sin eldstad på marken i midten, den har ingen annan utgång för röken än genom dörren. Ett par sängar byggda på stolpar stå vid sidorna, några ömkliga husgeråd på marken, det är allt.

Det är icke lätt att nännas nypa en bit af den majs-kaka, som nyss är gräddad och som vår värdinna med ett vackert leende bjuder oss smaka. Den smakar godt, men enformigt njuten kan denna spis icke vara sund. Och detta folk äter ingenting annat, dessa kakor gräddade af majs mjöl med vatten och salt, sällan och sparsamt blandadt med någon olja, är deras enda spis, utom ibland några grönsaker plockade ute på fälten och kokta i vatten. Dessutom gömma majs-kornen en fara. Om de skördas ännu omogna och fuktiga, innehålla de en bacill, som ger upphof till en farlig sjukdom, "la pellagra". Märderna i landtkommunerna läsa hvarje år upp varningar för att skörda för tidigt. Men folket skördar nästan alltid för tidigt, emedan det drifves af nöd och icke kan vänta tills säden mognar.

Vi bege oss till "skolan", ett skjul som kan rymma ända till femti elever. I dag sitta här endast ett tjugotal gossar mellan tio och sexton år. För flickorna finns en särskild skola, som dock icke ännu börjat efter sommaren. Inga äldre deltaga i dag i lektionen, men ett par män stå som åhörare och följa med så noga, att de le af intresse.

Alla dessa gossar äro utmagrade, liksom alla människor vi sett i byn. Deras fula, kantiga ansikten komma dem att verka degenererade, nästan idioter. Utanför har emellertid samlats en grupp kvinnor och barn. Vi ha

en läkare i vårt sällskap, och han får strax sysselsättning med att undersöka en liten vaxgul stackare, som en kvinna bär på armen och som naturligtvis lider af någon matsmältningssjukdom. Mjölks finns ju icke i trakten, äfven småbarnen äta de klubbiga majs-kakorna.

Kojorna stå här helt öppna, äfven om de för tillfället äro tomma. Vi tillåta oss, under det vi se oss omkring i byn, att stiga in i en, som hör till de förnämsta. Här är eldstaden åtminstone kantad med stenar, sänggafvelns innersida är prydd med små helgon-taflor, under sängen finnes matförråd, kastanjer och potatis.

Vatten — hur får man väl vatten? Vi fråga ett par kvinnor. De visa oss de stora träkaggar, i hvilka det hämtas och som bäras på hufvudet. Vägen är så lång, att det tar en och en half timme att hämta det.

Icke underligt att dessa barn äro så smutsiga, med hudutslag och sårnader, och att deras kläder äro de mest motbudande trasor jag någonsin sett. Snarare märkvärdigt, att åtminstone de som sutto i skolan voro så rena.

Då vi lämnat byn och hunnit utför sluttningen, ropas doktorn tillbaka: där är åter en kvinna med ett sjukt barn. Det är icke den lille hon håller på armen, det är den gråbleka sexåringen, som står bredvid och stirrar i marken. Hon har förut visat honom för en läkare, han sade, att hon skulle ge honom kött och ägg — hvarifrån skulle hon väl få kött och ägg?

Hos oss skulle en sådan utbygdernas stackars kvinna stå där och tala lågmäldt och försagdt. Denna står där smidig och rak, med hufvudet kastadt bakåt, och slungar ut sitt tal, trotsigt och bestämt — en egendomlig blandning af vildhet och värdighet.

Rom i november.

HILDA SACHS.

Litteratur.

Gustava Svanström: Långdansen. En historia om älskog. Wahlström & Widstrand, Stockholm.

Märta Starnberg: I sanningens tecken. En byhistoria. C. E. Fritzes Bokförlags Aktieföretag, Stockholm.

För att förstå Gustava Svanströms diktning och för att fullt uppskatta den måste man, tror jag, ha lefvat i Norrland — åtminstone någon tid. Man måste ha stått öga mot öga med naturen däruppe — man skall ha sett skogslandets slukande svarta vinternätter med allvarliga, "hvassa" stjärnor — man skall ha hört dess stora tystnad i tunga vintermånader — man skall ha lefvat i ljuslängtan ena hälften af året och i skönhetsjubel den andra. Den som ej gjort detta må ej sätta sig till doms öfver en diktare med så äkta norrländskt kynne som Gustava Svanström.

Det är naturmystik och gamla sägner, det är vårens fägring och illichhjärtans drömmar, som författarinnan bäst skildrar. Verkligheten, hvardagslivet däremot tycks

hon se på så långt afstånd, att hon ej kan få något rätt fast grepp däri. Hennes naturbilder ses i skimret af darrande stjärnor eller genom sommarnattens ljusblå slöja, och forsarnas eviga, trolska durande hörs som ett ständigt, doft ackompanjemang till hennes historier. Och på samma sätt ligger något drömligt, fantastiskt öfver de människor hon skildrar — det står som en gloria af saga omkring dem. Till och med öfver den allvarligt religiösa assessorskan Berner här i "Långdansen", hon, för hvilken det yttre livets företeelser allt mer försvinna, ligger något af sagoskimmer — ett återsken af ett minne, hvilket ett strängt pliktstroget lif ej kunnat utplåna, minnet af hennes ungdoms saga, minnet af "en nyårsnatt, när hon åkte fram öfver himlens stjärnor med all jordens lycksalighet i sitt hjärta". Kapitlet som berättar denna saga, "Den brustna himlen", har en betagande skärhet och är kanske det bästa af hela boken.

Af bokens hjältinna, den unga Brita Falk, med "kinder och panna ljufva som en madonnas", men med en djärf och skimrande och öfvermodig blick, ger förf. oss äfven en vacker bild i skildringen af huru hon möter sin sagoprins, som drar henne med i livvets och kärlekens långdans, huru hennes hjärta stelnar, då sagoprinsen befinnes vara en vanlig syndig människa, och huru hon till sist med ett ord hugger af den knut, hvarmed hon själf i trots bundit sig vid "vintersynernas välde".

Flera af Gustava Svanströms föregående arbeten ha skänkt bilder af så målande skönhet, att de etsat sig fast i minnet, såsom exempelvis naturskildringarna i "Daniel" — hvem ser ej de "skarblanka höjderna"? Något dylikt bjuder denna sista bok oss ej, men sådan den är, med dess vackra stämning af vår och ungdom, läser man den gärna, ty, som Bengt Sedenius säger: "Två ting finnas som människorna aldrig tröttna på, solen och kärleken".

* * *

Märta Starnbergs sista bok är en tendensberättelse. Den behandlar problemet: Barnet åt modern och modern åt barnet. Brännjärnet lägges på de mödrar, som af fruktan för samhällets dom ej våga öppet erkänna ett barn, födt utom äktenskap — och som motsats framhålles välsignelsen af att modern lyder sin känsla och sin plikt och låter sitt barn växa upp i sanningens tecken. Det är alls ej författarinnans mening att försvara eller bortresonera det orätta i att sätta in i världen ett barn, som måste komma att lefva i ett mer eller mindre skeft förhållande, men hon vill högt predika, att om en kvinna födt ett barn, skall hon också själf vårda och uppfostra det. Felsteget finns alltid kvar, och det får sonas, ty "man tar inte ut något af lifvet i förskott utan att sedan dyrt få betala det". Men det orätta i att utom ett äktenskap skaffa barn till världen är långt mindre än den blodiga synden att lämna det ifrån sig att växa upp utan hem, utan både far och mor.

Bokens handling är ganska enkel. Fogdens dotter, Eva, älskar en ung bonde, hvilken drunknar ett par dagar före sin myndighetsdag, den dag, då han skulle vågat träda fram som friare inför hennes far. Denne, som först i uppflammande vrede lyft sin hand mot dottern, sörjer för att barnet blir en hemlighet mellan dem båda, det födes utomlands, och Eva återvänder hem. Men hennes hjärta ropar efter hennes barn, hon känner att ett barn har rättighet att vara hos sin mor och att man ej får trampa denna rättighet under fötterna, och hon förmår fadern att gifva sitt samtycke till att hon i hufvudstaden bildar ett eget hem, dit gossen får komma som hennes "fosterson". Hennes far längtar emellertid efter sin älsklingsdotter, och Eva med "fosterbarn" tillbringar en sommar i sitt barndomshem, där gossen, Olov, gör sig till enväldshärskare öfver allas hjärtan. Utspridandet af vissa skamliga och lögnaktiga skvallerhistorier påskyndar hvad som förr eller senare skulle ha skett: Eva erkänner öppet Olov vara sin son, och han får sedan växa upp i sanningens tecken.

Jämförd med författarinnans föregående bok "Mikal", denna stämningsfyllda bok med poetiska bilder och glö-

dande, skimrande sagofärg, är "I sanningens tecken" en mycket nykter och torr bok. Det är en historia berättad utan omsvep, en historia, som vill framhålla en viss fråga. Och denna fråga blir så hufvudsak, att såväl karaktärs- skildring som stämning bli satta i andra rummet.

Emellertid, den vet hvad den vill, och den säger detta klart och tydligt. Och det problem den behandlar tål väl vid att begrundas.

Anna Harpen.

Hilda Sjögren: Bilder ur växtlifvet. Stockholm. P. A. Norstedt & Söners förlag. Kr. 2:25.

Författarinnan till föreliggande arbete säger med rätta i sitt företal, att det är nödvändigt att offra en ej obetydlig del af den till botanikundervisningen anslagna tiden åt morfologien och den dit hörande terminologien, ty där förutan skulle biologien och fysiologien sakna nödiga förutsättningar. Och då den tid, som botaniken fått sig anvisad vid de enskilda såväl som vid de allmänna läroverken, och ännu mer vid folkskolorna, är ganska knapp, är det mången gång svårt äfven för den mest intresserade lärare att få tid att som önskligt vore framhålla de biologiska synpunkterna.

Ifrågavarande arbete bör här kunna gifva en god hjälp genom att användas såsom läsebok i skolan och i all synnerhet såsom läsning i hemmet för den särskildt intresserade lärjungen.

Författarinnan har lyckats att i en lätt läst och tilltalande form gifva en framställning af en hel mängd intressanta företeelser inom växtvärlden. I särskilda kapitel behandlas vattenupptagandet, afdunstningen, växternas beroende af ljuset, löffällningen, epifyter och saprophyter, snyltväxter, insektätande växter, växternas rörelseförmåga, blommorna och insekterna, blommornas färger m. m., m. m.

Boken är tydligen skriven med kärlek till ämnet och torde kunna kallas en "rolig bok". En särdeles lämplig julgåfva bör den kunna blifva för naturhistoriskt intresserade lärjungar ur skolornas högre och mellanklasser. Och äfven andra än skolungdomar bör den kunna intressera.

Den typografiska utstyrelsen är tilltalande och illustrationerna valda med omsorg.

Maria Lewin.

Hvad bör ett lands ungdom fordra af sina diktare? Under denna titel utger Svenska Riksförbundet mot osedlighet i litteratur, press och bild som n:r 2 i sin skriftserie ett föredrag af Thv. Klaveness. Med erkännande af att en diktare måste dikta så som anden drifver honom vänder sig förf. mot l'art pour l'art-teorien och säger att konsten måste gripa in i lifvet och att det är vår rätt och plikt att lägga lifvets måttstock på konsten. Lifvet är mål, konsten är medel, konsten är till för att göra lifvet rikare och skönare. Och det är särskildt ungdomen, som vill lefva, som har rätt att ställa det krafvet på diktarna, att de genom sin diktning icke sänka lifsvärderna, att de icke endast skänka några timmars tids-

fördrif, utan att de ställa upp stora värden och höga mål, att de peka på något som är värdt att lefva för och skänka tro och hänförelse.

"Lär oss konsten att lefva", det är det kraf, säger Klaveness, som ungdomen har rätt att ställa på sitt lands diktare.

Öfversättningen från norskan är verkställd af Elisabet Eurén och broschyren distribueras genom Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

Internationella Kvinnorådet 1899—1904. Ett större arbete angående Internationella Kvinnorådets verksamhet under dess tredje fem-årsperiod, då Mrs May Wright Sewall satt som dess ordförande, har nyligen utgifvits af Mrs Wright Sewall. Arbetet, som utkommit i två delar å hvardera 300 sidor och är rikt illustrerad, är af stort historiskt och sociologiskt värde. Första delen upptager en fullständig redogörelse för alla möten, som hållits under tiden för Mrs Wright Sewalls ordförandeskap, samt ger en öfverblick af kvinnorörelsen i hela den moderna världen. Dessutom innehåller denna del ett dubbelregister, ett öfver personer och ett öfver ämnen. Det förra upptager öfver 350 namn och är en lista på alla inom förbundet verksamma personer i det nittonde århundradet. Andra delen innehåller rapporter och adresser af de mest framstående förbundsmedlemmarna vid Berlinkongressen och ger i sin helhet en öfversikt af hvad som gjorts öfver hela världen till förbättrade etiska och sociala förhållanden. Denna bok fastslår i eminent grad värdet af hvad förbundet utrett i utvecklingens tjänst och särskildt af hvad det verkat för väckande af den solidaritetskänsla, hvarpå hvarje internationell sammanslutning i arbete för mänskligt framåtskridande är baserad.

"International Council of Women" af May Wright Sewall, utgifven af The Plimpton Press, Norwood, Mass., är ett arbete af stort värde för alla som studera kvinnorörelsens historia.

Notiser.

Kommunalt anslag åt flickskolor i Stockholm. Drätselnämndens första afdelning tillstyrker ett anslag af 83,800 kr. till högre flickskolor i Stockholm samt 22,000 kr. som lönetillägg åt dessa skolors lärarinnor. Dessa anslag skulle med olika belopp fördelas mellan följande 14 skolor: Wallinska skolan, Lyceum för flickor, Södermalms h. läroanstalt för flickor, Brummerska skolan, Anna Sandströms skola, Åhlinska skolan, Detthowska skolan, Östermalms h. läroanstalt för flickor, Ateneum för flickor, Kungsholms elementarskola för flickor, Afzelii elementarskola för flickor, Kungsholms läroverk för flickor, Oskarsskolan och Nya elementarskolan för flickor.

Donation till sjuksköterskor. D:r Ernst Westerlund har till Svenska sjuksköterskornas allmänna pensionsförening öfverlämnat den penninggåfva af 21,500 kr., som på hans nyligen firade 70-årsdag tillställts honom af tacksamma patienter och af Enköpings samhälle för att af honom användas till välgörande ändamål. Med hänsyn till det

bistånd, som under d:r Westerlunds läkareverksamhet lämnats honom af svenska sjuksköterskor, har d:r Westerlund bestämt, att den nämnda penninggåfvan skall utgöra en fond under benämning af "Doktor Ernst Westerlunds pensionsfond" och att tre fjärdedelar af årliga afkastningen skall efter styrelsens beprövande och donators bestämmelser användas som tilläggs pensioner på 200 kr. till förenings pensionärer, med företräde för sköterskor från något af Enköpings allmänna sjukhus.

Härutöfver har styrelsen till samma fond emottagit 25 kr., som efter d:r Westerlunds 70-årsdag influtit.

Föreningen Studenter och Arbetare i Stockholm hade lördagen den 13 nov. 1909 sammanträde, hvarvid doktor Valfrid Palmgren höll ett längre föredrag öfver ämnet: Det tyska folkbildningsarbetet. Huru tyskarna sprida god litteratur. Talaren påpekade det myckna som ännu brister i våra biblioteks- och föreläsningförhållanden samt uttryckte önskan, att Sverige härvidlag måtte taga lärdom af Tyskland. Föredraget inledde en långvarig diskussion.

Föreningsmeddelanden.

Hjo F. K. P. R. har under okt. och nov. anordnat en sjukvårdskurs, hvilken omfattat såväl teoretisk som praktisk undervisning och särskildt varit afsedd för sjukvård i hemmen. Kursen har haft 32 deltagare och stått under fröken Else Törnmarcks ledning. Öfverskottet af inkomsterna har användts till inköp af åtskilliga sjukvårdsartiklar, hvilka äro ämnade att utlånas vid sjukdomsfall i fattiga hem.

Linköpings F. K. P. R. hade fred. 5 nov. sitt höstsammanträde i K. F. U. K:s lokal, hvarvid förrättades val af styrelse, revisorer m. m. för nästa kalenderår. Den afgående styrelsen återvaldes, med undantag af fröken S. Lagerlöw, som afflyttat från orten, och fru H. Carlsson, som undanbedt sig återval. Den nyvalda styrelsen består af fröken J. Wallerstedt, ordf., fröken A. Löwendahl, v. ordf., fröken A. Arwedson, fru W. Sjödin, fröken A. Wahlbeck, fröken A. Broman (nyv.), fröken E. Ljunggren (nyv.). Till revisorer omvaldes fröknarna A. Wiklund och R. Lundberg; till revisors-suppleanter fröknarna G. Sundström och J. Peterson. Såsom centralstyrelsemedlem valdes fröken J. Wallerstedt, suppleant fru W. Sjödin.

Föreläsningverksamheten inom F. K. P. R. Fru A. Wiedebeck, ordförande i Södermanlands länsförbund af F. K. P. R., är för närvarande ute på föredragsturné inom länet. I Nyköping, Flen och Gnesta kommer fru W. att tala.

Kvinnlig rösträttsförening bildades den 14 november i Gössäter i Skaraborgs län efter föredrag af fröken Signe Wollter från Trollhättan. 19 medlemmar anslöto sig omedelbart till föreningen.

Föreningen utgör den 156:te i ordningen.

Skaraborgs läns rösträttsföreningar. I Skara sammanträdde söndagen den 14 nov. kl. 2 e. m. ombud från flertalet af Skaraborgs läns F. K. P. R. för att förbereda bildandet af ett länsförbund. En interimstyrelse tillsattes, hvori enhälligt invaldes fru Andrietta Florén, Mariestad, som ordförande, fru Jenny Velander, Skara, som sekreterare, och fru Jenny Lindberger, Mariestad, som skattnästare.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{1}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$ och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst* 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Annonsförmedlare,

pålitliga och välrekommenderade,

önskas för Dagny såväl i landsor-

ten som hufvudstaden. Anmälan å

**DAGNYS EXPEDITION,
Mästersamuelsgatan 51, Stockholm.**

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906	(—:50)	—: 25
" III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt		—: 50
" IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor		—: 10
" V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt		—: 40
" VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga		—: 25
" VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland		—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn		—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga		—: 03
Ann Magret Holmgren: Mor Karin		—: 03
Nancy Swanberg: Goda Kamrater		—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna		—: 02
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen		—: —

Föreningens för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm flygblad:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt		—: 05
" 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?		—: 10
" 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?		—: 10
" 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt		—: 10
" 6, " " Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen		—: 10
" 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan		—: 15
" 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen		—: 05
" 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen		—: 05

Minneslista

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning..... (—: 75) —: 60

Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen

Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre

Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt. Svar till herr Adolf Hallgren

Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt

Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraft

Ofvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvireras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt byrå Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen nr:is 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

Nya Nådhammarhemmet Djursholm

Riks Djursh. 122. A. T. Djursh. 52 erbjuder klena och nervösa personer ett lugnt och stilla hvilohem. Pris pr dag 5—8 kronor.

SIGRID WÅGMAN FOTOGRAFIATELIER 3 UPPLANDSGATAN 3 (invid Norra Bantorget)

Grupper i det fria. Förstoringar utföras. Förstklassigt arbete! Amatörer undervisas! Pris fr. **Kr. 6** pr duss. A. T. 83 03. Obs. **Hiss I.**

Hygieniska Skodon
tillverkas för Herrar, Damer o. Barn.
OBS! Prisbelönda af Dräkt-Reformföreningen.
Skodon tillverkas äfven efter modern fason.
Allt arbete utföres noggrant och af bästa material.
P. Gust. Pettersson.
52 Drottninggatan 52.

Tilip Holmqvists
Handelsinstitut
Norra Allég. 7, Göteborg
FRÄMSTA OCH STÖRSTA
ENSKILDA HANDELS-
LÄROVERKET I LANDETS
FRÄMSTA HANDELSSTAD

3—400 elever årligen. 15—20 akademiskt och praktiskt bildade lärare. Begär vårt 40-sid. illustr. program. Vårterminen börjar den 14 jan. (S. T. G. 30057)

Kristinehamns Praktiska Skola
(För män och kvinnor. Grundad 1878)
Hushållsafdelning med husmoderskurs.
Slöjdafdelning: Väfna, sömnad, träsnideri, läderplastik m. m.

**Gynna
Dagnys annonsörer!**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7½ öre pr mm.)

Guvernans.

Ung flicka, som genomgått 8-klass. elementarläroverk, önskar nästa vårtermin plats i familj för att undervisa mindre barn i vanliga skolämnen och musik. Referenser på begäran. Svar till Ruth Hallén, Arenatorp.

Ung flicka, som genomgått 8-kl. läroverk, önskar plats i bättre familj att läsa med minderåriga. Är äfven villig att deltaga i hushållet. Svar till "Jan. 1910", Nybro, p. r.

Elementarb., musik. flicka önskar nu eller 15 jan. plats i aktadt hem som hjälp och sällskap eller att undervisa minderåriga. Svar inom 8 dagar till "18 år", Kvarn p. r.

En enkel och anspråkslös flicka önskar under en månad eller sex veckor plats i prästgård eller annan god familj att mot fritt vivre lära hushåll. Svar till "Lärarinna", Odenäs, p. r.

Ung bildad o. musikalisk flicka,

intresserad af husliga göromål, önskar komma i en verkligt god familj helst å större landegendom som hjälp och sällskap. Är äfven villig att åtaga sig läxläsning med mindre barn. Svar märkt "22 års flicka", under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnlig sjukgymnast, ung, bildad, musikalisk, med goda rek. från plats i England, önskar på nyåret komma i familj eller hos ensam dam som sjukgymnast och sällskap. Villig undervisa i musik. Svar till "1910", Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

Småländska

önskar plats på kontor i liten stad eller på landet, i febr. eller mars mån. 1910; innehar plats men önskar ombyte. Svar tacksamt märkt "Småländska 23", Tenhult, f. v. b.

Intresserad flicka önskar plats i familj på landet, för ett par mån. från den 6 dec. för att lära matlagning. Svar före d. 28 nov. till "S. G. B.", Elgarås p. r.

En bättre flicka,

kunnig i såväl enklare som finare matlagning, önskar med snaraste plats att förestå ett godt hem. Svar till "Husföreståndarinna", Enköping p. r.

Ung flicka af god familj önskar plats som skrifbiträde. Är kunnig i husliga sysslor såsom enklare matlagning, bakt., sömnad och handarbeten. Något musikalisk. Svar märkt "Kunnig och duglig", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Huslig, elementarbildad flicka söker plats som hjälp i hem. Svar till Frida Bengtson, Norraryd.

Hushållselevplats

under vintermånaderna, sökes af 17-årig bildad flicka — f. n. landtbrukslev — mot fritt vivre och som familjemedlem, under kunnig husmoders egen ledning. Svar till "Brita", Torebo, Kårehogen.

Plats i bättre familj (i Stockholm eller Uppsala) som hjälp och sällskap åt barn önskas nu genast af 20-årig flicka. Något kunnig i musik och lannesömnad. Svar med uppgift om lön till "A. M.", Högbö, Avesta.

Bättre 24 års flicka, enkel och anspråkslös, önskar plats som hjälpreda åt bildad, kunnig husmoder i trefligt (helst musikaliskt) hem. Svar till "Landet", Landskrona-Posten, Landskrona.

Elementarbild., musik., anspråkslös landflicka önskar plats i familj som hjälp vid vanliga i hemmet förekommande göromål och äfven som sällskap. Svar emotes tacksamt under adr. "Familjemedlem 1909", Mariestad p. r.

Enkel flicka

önskar plats i familj. Är kunnig i husliga göromål och klädsömnad. Genomgått handelskola. Svar till "Barnkär 21", Varberg p. r.

Plats som hushållsfröken sökes af bildad, duglig flicka, hushållsvan, kunnig i matlagning, bakning m. m. Goda betyg. Vidare Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Plats i familj

för att deltaga i hushållet sökes af 23-årig flicka. Innehaft plats något öfver ett år förut. Tacksam för svar "R. B.", Lindesberg p. r.

Som hushållerska hos ensam person eller som husmoders hjälp önskar medelålders bättre flicka plats till 15 eller 24 nov. Goda betyg finnas. Svar till "Plikttrogen", Svenljunga.

Ung bättre flicka önskar nu genast plats som sällskap och hjälp i liten familj eller hos ensam dam. Har vana vid alla hushållsgöromål äfvensom sömnad. Svar till "Pålitlig", Strömsund p. r.

LEDIGA PLATSER.**Lärarinneplats vid högre folkskola.**

Andra lärareplatsen vid Ytterlänns högre folkskola förklarar härmed till ansökan ledig för lärarinna, som genomgått Högre Lärarinneseminarier eller eljest visar sig innehafva motsvarande kunskaper. Undervisningsämnen blifva kristendom, svenska språket, historia och geografi, zoologi och botanik (biologi), hvarjämte önskligt vore, att sökanden kunde leda sångundervisningen vid skolan. Undervisningstid: 30 veckor pr år. Lönevillkor: 1,500 kronor jämte tjänlig bostad och bränsle eller ersättning därför. Platsen tillsättes på förordnande tills vidare och bör sökas före 15 dec. d. å. samt tillträdas 7 jan. 1910. Ansökningshandlingar sändas till folkskolläraren J. P. Sellberg, Hammar pr Nyland, hos hvilken äfven närmare upplysningar kunna erhållas.

STYRELSEN.

En**stadssjuksköterskebefattning**

i Halmstad är ledig fr. o. m. den 1 jan. 1910. Ansökningar insändas jämte ålders- och läkareintyg samt meritförteckning före den 28 nov. till förste stadsläkaren. Skyldigheter: enskild sjukvård och tjänstgöring å epidemisjukhuset vid behof. Förmåner: 500 kr. årslön; kr. 1:50 jämte kost för dygn vid sjukvård eller tjänstgöring.

Musikalisk, ung Dam,

med goda rekommendationer erhåller plats som sällskap och hjälp. Vidare meddelar Stockholms Uthyrningsbyrå, "Platsansaffningsafdelningen": 12 Kungsträdgårdsgat.

I läkarehem i Dalarna, litet hushåll, får bildad, enkel flicka kunnig i matlagning, bakning, plats att med husmodern sköta hushållet. Medlem af familjen. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsgat. 3 B, Sthlm.

Husföreståndarinna. Bildad, anspråkslös äldre dam, med godt och behagl. sätt, skickl. i matlagning, bakt., inläggningar m. m., önskas till äldre änkefru, boende i vacker landsortstad. Bör kunna handleda jungfru. Vana vid korrespondens. Såväl skriftliga som muntl. rek. om full pålitlighet fordras. Svar med foto. till "Bekväm villa", under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Plats på egendom i Västmanland får enkel, bildad flicka att deltaga med matlagning, bakt., sömn. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Vid Länslasarettet i Hudiksvall

äro två platser, en som maskintvatterska och en såsom tvätterskebiträde lediga att tillträdas den 1 jan. 1910. Lönen är för den förra 275 kronor och för den senare 175 kronor årligen jämte fri bostad och kost. Hugade, kompetenta sökande böra insända ansökan åtföljd af åldersbevis och intyg om föregående anställning före den 1 dec. i år till Lasarettsdirektionen.

Föreståndarinna

för tvätt och linneförråd vid Jönköpings lasarett önskas nu genast. Ansökan, åtföljd af betyg om kunighet i maskintvätt och lannesömnad, samt vitsord om god förmåga såsom arbetsledarinna, jämte rekomm. i öfrigt, insändas till sysslomanskontoret. Lön 400 kr., bostad, kost, jämte andra vanliga förmåner.

Barnsköterska eller barnjungfru äfven van vid späda barns vård får plats inom nov. mån. utgång. Ref., betyg och lönepret. sändas till fru bankdirektör G. Winblad, Landskrona.

Husförestånderska

sökes för större familj. Reflekteras endast å större förmåga med lång vana att själfständigt sköta hus och tjänare. Svar till "Förmåga", Göteborg p. r.

Barnfröken, frisk, pålitlig och barnkär, van vid barn och kunnig i enklare sömnad får genast plats. Fotografi, referenser och löneanspråk till fru Hugo Jeanson, Kalmar.

En bildad, huslig flicka kan få plats som hjälp och sällskap på större landegendom. Svar med foto. till "Pålitlig", Harplinge p. r.

Modebyrån,

Drottninggatan 81 A, 2 tr.

Stockholm.

A. T. Brunkeb. 719. R. T. Vasa 261.

meddelar råd

vid val af damtoalletter, färger, modeller m. m., vid ordnandet af våningar, dekorerer för fester m. m. Uppköper modevaror för damer i landsorten. Moderat arvode.

Fru A. Beijer, kl. 11—5.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Gynna
Dagnys annonsörer!

Ett Studiestipendium

för kvinnor å 200 kronor sökes inom november månads utgång hos **Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse**, adress Stockholm, Drottninggatan 54. Ansökan åtföljes af intyg om aflagd studentexamen eller avslutad treårig kurs vid Högre Lärarinneseminarier eller motsvarande kurs samt af uppgift om tillämnade studier. Stipendiet, företrädesvis afsedt för varande eller blifvande lärarinnor, kan af samma person innehafvas 3 å 5 år under villkor af årligen förnyad ansökan.

Stockholm i november 1909.

Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse.

NYHETER I BOKHANDELN!

Frideborg. Folkkalender för 1910 af Pastor *B. Wadström*. 44:de årg. Kart. 1: 25, klotb. 2 kr.
Varde ljus! Nordisk missionskalender för 1910 af Professor *A. Kolmodin*. 18:de årg. Kart. 1: 25.
Korsblomman. Kristlig kalender för 1910 af Pastor *Efr. Rang*. 45:de årg. Kart. 1: 75, klotb. 2: 25.
Julgåfvan. Illustrerad jultidning med bidrag af flera framstående författare. Vacker gratisplansch. Pris 1 kr.
Julkärften. Illustr. jultidning för barn. XIV årg. Pris 15 öre.
I konungens tjänst. Berättelse från det trettioåriga kriget af *D. Alcock*. Häft. 1: 75, kart. 2: 25, klotb. 2: 50.
Frihet. Berättelse af *Hillis Grane*. Häft. 1: 50, kart. 1: 75, klot. 2 kr.
Under det seende ögat. Berättelser af Pastor *Karl Gasslander*. Häft. 1 kr., kart. 1: 25.
Då skeppen fara. Bilder ur sjömanslivet af *Carl Fr. Peterson*. Häft. 60 öre, kart. 85 öre.
På flykt af *N. P. Madsen*. Häft. 60 öre, kart. 85 öre.
När de unga togo vid. Skildring ur folklivet af *Hillis Grane*. Andra delen. Häft. 1: 25, kart. 1: 50, klotb. 1: 75.
Doktor Bædecker och hans lifsgärning i Ryssland och Sibirien. Bearbetning efter engelskan af *Elsa Ribbing*. Häft. 1: 25, kart. 1: 75, klotb. 2 kr.
I fängelse. Maningsord af *H. Heurlin*. 15 öre.
I hamn. Berättelse af *Anna Carlsdotter*. Bibliotek för de unga. Ungdomsserien N:o VIII. Häft. 30 öre.
Du och din själ. Af Pastor *Friedr. Gædke*. Häft. 1 kr., kart. 1: 25.
Några af Guds stora löften till de unga af *P. Z.* Häft. 15 öre.
Tankar och samtal om lifvets högsta frågor af Kyrkoherden *D:r O. Bensow*:
I. **Ett samtal om undren och deras möjlighet.** Pris 10 öre.
II. **Ett samtal om försynen och slumpen.** Pris 10 öre.
III. **Ett samtal om viljans frihet.** Pris 10 öre.
Elisa. Af *F. S. Webster*. Bemyndigad öfversättning. Häft. 75 öre, kart. 1 kr.
Söndagsminnen. Predikn. af *Jakob Paull*. Bemyndigad öfvers. af *Abraham Ahlén*. Häft. 1: 50, v. b. 2 kr., klotb. 2: 25.
I lifvets morgonstunder. Tjugufyra sånger för de små med musik af *A. S-g.* Pris 1: 50.

Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens Förlagsexpedition, Stockholm 3.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan

Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolkökslärarinne-
kurs. Slöjdlärarinnekurs. Hemslöjds-
och Växtfärgningskurs.

7 meter mörkblå Damcheviot tjock stark
vintervara 70 cm bred finnes äfven i svart,
grå, brun eller röd färg till 4,20. Blustyg
2,8 met. prima velourflanell, 70 cm. bred i
100-tals vackra mönster, som vanligen kostar
75 öre m. erhålles till 1 kr., 10 bitar 9,80.
Rosatvills till underkläder, kraftig stark vara
32 öre met., d:o extra prima skår eller blå
äfven passande till herrkålsonger 0,40 met.
Tillskrif Otto Oskarson, Gamla Kungs-
holmsbrogatan 23 A., Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m.
Muntliga och skriftliga
upplysningar genom

**Fredrika-Bremer-
Förbundets Byrå,**
54 Drottninggatan.

SALTSJÖ-DUFNÄS

Härliga villatomter

Friskt, naturskönt läge vid Saltsjön. Tåg hvarje timme, 15 min. resa. Billiga skatter. Ytterbelysning. Vatten och aflopp. Goda vägar. Välbelägna och billiga tomter på förmånliga betalningsvillkor. Villor uppföras. Reflektande hänvände sig till A.-B. Saltsjö-Dufnäs Villatomters kontor, Kornhamnstorg 53 II.

Telefoner: Riks 121 31. Sthlm. 23 88.

Tomter visas och upplysningar meddelas sön- o. helgdagar.

Rikstel. Saltsjö-Dufnäs 14. Sthlm.-tel. Dufnäs 10.

Fem praktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter *Jules Verne* af *Alfred Smedberg*. 352 sidor med 47 illustrationer af *Karl Aspelin*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af *Hugo Gyllander*. 259 sidor. Med 45 illustrationer af *Ingeborg Uddén*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af *Harald Östenson*. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter *Jules Verne* af *Alfred Smedberg*. 312 sidor, 44 illustrationer af *Brita Ellström*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af *Marie Louise Gagners*. 304 sidor, 33 illustrationer af *Edv. Berggren*. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Nya sociala arbetsområden för kvinnor. Af *Anna Whitlock*. Den nuvarande regeringen i Danmark och kvinnorösträtten. Småbarnens bespisning. Af *Inez Laurell*.

“Skönhet åt alla”. Af *T. K.*

En ny tjänarinneskola i Stockholm. Af *Eira Hellberg*. Utlandet.

Insänd litteratur.

I det mörkaste Italien — tre mil från Rom. Af *Hilda Sachs*. **Gustava Svanström: Långdansen; Märta Starnberg: I sanningens tecken.** Rec. af *Anna Harpen*. — **Hilda Sjögren: Bilder ur växtlifvet.** Rec. af *Maria Lewin*.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.